

TĂNG CƯỜNG RÈN LUYỆN NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM CHO SINH VIÊN THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC

ThS. TRẦN THỊ HƯƠNG XUÂN*

Giao dục phổ thông ở nước ta đang thực hiện bước chuyển từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực nhằm nâng cao khả năng vận dụng kiến thức của học sinh vào thực tiễn, đồng thời, phát huy tính chủ động, tích cực và sáng tạo cho các em. Nắm bắt xu thế đó, giáo viên phải là người đi đầu trong việc tiếp cận và vận dụng các phương pháp dạy học (PPDH) mới, thực hiện đổi mới trong công tác kiểm tra, đánh giá (KTĐG) kết quả học tập của học sinh. Chính vì vậy, hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm (NVSP) cho sinh viên (SV) ở các trường sư phạm là một trong những bước chuẩn bị cơ bản, thiết thực để đáp ứng yêu cầu của quá trình đổi mới đồng bộ PPDH và KTĐG trong giáo dục.

1. Thực tiễn việc rèn luyện NVSP cho SV ở các trường sư phạm hiện nay

Do đặc thù riêng ở các trường sư phạm, hoạt động rèn luyện NVSP luôn được các trường chú trọng thực hiện. SV không chỉ được trang bị kiến thức chuyên môn mà còn được rèn luyện NVSP thông qua các hoạt động seminar, thảo luận nhóm, tập giảng trên giảng đường, kiến tập và thực tập sư phạm. Các trường sư phạm cũng đã đầu tư các trang thiết bị, giúp SV tiếp cận với các phương tiện dạy học hiện đại và tránh được những trở ngại khi tiếp xúc với môi trường dạy học thực tế ở phổ thông.

Tập giảng và thực tập sư phạm là một trong những hoạt động thiết yếu đối với SV trong việc rèn luyện các kĩ năng, NVSP. Tuy nhiên, trên thực tế, quá trình rèn luyện NVSP của SV vẫn còn hạn chế do nhiều nguyên nhân: - Ý thức tự rèn luyện của SV chưa cao, khiến các em gặp nhiều khó khăn khi đi kiến tập, thực tập ở các trường phổ thông; - Về soạn giáo án: mặc dù đã được hướng dẫn chi tiết về cách thức soạn giáo án nhưng vẫn có nhiều SV "tả" giáo án trên Internet dẫn đến không phát huy được tính sáng tạo trong khâu thiết kế bài soạn, ít dành thời gian cho việc soạn giáo

án - một bước quan trọng trong quá trình tổ chức dạy học. Đây cũng là nguyên nhân khiến cho bài giảng của SV dàn trải, chưa nhấn mạnh được trọng tâm bài học, giờ học không thực sự lôi cuốn học sinh; - Nhiều SV trong quá trình tập giảng trên giảng đường chỉ mới dừng lại ở việc dạy học đúng theo nội dung quy định trong sách giáo khoa mà ít quan tâm đến việc vận dụng vào thực tế (nếu có cũng chỉ là ở các bài soạn có đưa vào các ví dụ thực tế).

Vì những lí do trên, việc rèn luyện NVSP cho SV cần được thực hiện triệt để ngay từ những năm đầu đại học nhằm giúp các em xác định rõ mục tiêu nghề nghiệp và có những bước chuẩn bị cơ bản, thiết thực cho hoạt động giảng dạy trong tương lai.

2. Định hướng rèn luyện NVSP cho SV

Nếu các trường sư phạm tổ chức tốt các hoạt động rèn luyện NVSP sẽ giúp SV có cái nhìn đúng đắn về quá trình dạy học, hoàn thiện kiến thức chuyên môn nghiệp vụ, có khả năng thích ứng cao khi đi kiến tập, thực tập ở các trường phổ thông. Do đó, việc rèn luyện NVSP cho SV sư phạm cần dựa trên nguyên tắc kết hợp chặt chẽ giữa kiến thức chuyên môn, kiến thức liên môn, PPDH, đáp ứng yêu cầu đổi mới toàn diện trong công tác đào tạo giáo viên. Theo đó, một số năng lực sau cần hình thành cho SV sư phạm: - *Năng lực chuẩn bị*. SV cần ý thức được vai trò của khâu chuẩn bị trong dạy học, gồm các thao tác cơ bản như: xác định mục tiêu bài dạy, nội dung cần truyền đạt; lựa chọn phương pháp và hình thức dạy học; dự đoán các tình huống học tập của học sinh; chuẩn bị các phương tiện, tài liệu, thiết bị dạy học phù hợp; bổ sung kiến thức chuyên môn và liên môn từ nhiều nguồn tài liệu; - *Năng lực thực hành*: đây là một trong những năng lực quan trọng cần có của người giáo viên. Năng lực thực hành của

* Khoa Vật lí, Trường Đại học sư phạm - Đại học Đà Nẵng

SV không chỉ thể hiện ở việc biết tiến hành các bài thí nghiệm, sử dụng các thí nghiệm đơn giản phục vụ dạy học mà còn là khả năng tư duy, biết vận dụng linh hoạt kiến thức lí thuyết đã học vào thực tiễn; - *Năng lực phân tích chương trình*, gồm: năng lực phân tích nội dung bài học và các kiến thức liên quan, kiến thức trọng tâm cần truyền đạt, các ứng dụng thực tế. Trên cơ sở đó, SV có thể đề xuất PPDH phù hợp với nội dung bài học, đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực cho học sinh; - *Năng lực tổ chức lớp học*: thông qua các giờ tập giảng, SV được rèn luyện năng lực tổ chức và quản lí lớp học. Giảng viên (GV) có thể áp dụng cách đánh giá thường xuyên và đánh giá đồng đẳng để đánh giá năng lực này của SV; - *Năng lực đánh giá*: SV cần được tiếp cận và khuyến khích vận dụng các PPDH mới, kết hợp với việc tổ chức đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng phát triển năng lực người học. Với mỗi chủ đề dạy học, SV cần đề xuất các phương án đánh giá và các câu hỏi KTĐG phù hợp nhằm phát triển các năng lực học tập cho học sinh.

3. Đề xuất một số giải pháp rèn luyện NVSP cho SV

1) Các trường sư phạm cần tạo điều kiện cho SV sớm được tiếp cận với môi trường giáo dục ở phổ thông để các em học hỏi kinh nghiệm, cách thức và phương pháp tổ chức dạy học trước khi đi kiến tập và thực tập sư phạm; có sự phối kết hợp giữa các trường sư phạm và Sở giáo dục ở địa phương để đưa SV xuống các trường phổ thông thực tập ngay từ năm thứ ba.

2) GV chuyên ngành PPDH cần được thường xuyên tiếp cận với các trường phổ thông để hiểu rõ hơn về thực tiễn dạy học ở phổ thông, từ đó, có cơ sở điều chỉnh nội dung truyền đạt về PPDH phù hợp cho SV.

3) Mời các giáo viên phổ thông dạy mẫu, chỉnh sửa cho SV các kĩ năng về trình bày bảng, diễn đạt, thiết kế, tổ chức các hoạt động dạy học.

4) Để giúp SV hiểu rõ “dạy học theo hướng phát triển năng lực cho người học” (thông qua trải nghiệm thực tế của SV) và có ý thức vào vận dụng vào quá trình giảng dạy sau này, GV cần: + Tăng cường giờ thực hành giảng dạy trên lớp cho SV; + Giao nhiệm vụ tự tập giảng cho SV và tổ chức thực hiện đánh giá thường xuyên nhằm động viên, khuyến khích các em

trong quá trình luyện tập; + Khuyến khích SV dạy học theo các PPDH mới, tập trung vào việc phát triển năng lực của học sinh; + Khuyến khích SV dạy học theo nhiều phương pháp, nhiều cách trình bày khác nhau để phát huy tính sáng tạo của các em; + Thực hiện kết hợp giữa đánh giá quá trình và đánh giá đồng đẳng để SV hiểu rõ hơn về phương thức đánh giá theo định hướng phát triển năng lực cho người học.

5) GV cần thường xuyên tổ chức theo định kì các buổi sinh hoạt chuyên môn, seminar, thảo luận, trao đổi kinh nghiệm về các PPDH tích cực (thực hiện mỗi tháng một lần) nhằm giúp SV nhanh chóng tiếp cận với các PPDH mới.

6) Các trường sư phạm cần trang bị các phòng tập giảng cho SV thực hành, luyện tập ngoài giờ lên lớp. GV giao nhiệm vụ và yêu cầu SV ghi biên bản sau các buổi luyện tập để làm cơ sở cho việc đánh giá. GV cũng có thể quản lí thời gian SV học online thông qua các website học tập.

7) GV cần thường xuyên tổ chức các buổi thảo luận về PPDH các chủ đề theo hướng phát triển năng lực cho người học và đề xuất phương án KTĐG phù hợp. Đây là cơ sở, kinh nghiệm ban đầu giúp SV có điều kiện tiếp cận với hướng dạy học mới. □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Công Khanh (chủ biên). **Kiểm tra, đánh giá trong giáo dục**. NXB Đại học sư phạm, H. 2014.
2. Bộ GD-ĐT. *Tài liệu tập huấn dạy học và kiểm tra đánh giá kết quả học tập theo định hướng phát triển năng lực học sinh môn Vật lí cấp trung học phổ thông* - 2014.
3. Nguyễn Văn Đệ - Lê Kim Oanh. “Vấn đề đổi mới phương pháp dạy học trong hoạt động đào tạo giáo viên”. *Tạp chí Giáo dục*, số 332/2014.

SUMMARY

Training teaching capacity, through professional pedagogy training, is one of important requirements in teacher training at Da Nang University of Education. Especially, professional pedagogy training needs implementing following orientation about developing student's capacity. The orientation of professional pedagogy training helps students majoring in physics to improve their teaching skills and knowledge. This article mentions some solutions which training professional pedagogy and developing necessary capacity for pedagogic students in both teaching methods and testing or assessment.